ՊԱՅՄԱՆՔ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ համ. 9 Մէճ.
» » Գաւառաց » 11 »
Վեցամս. » Կ. Պոլսոյ » 5 »
» » Գաւառաց » 6 »
Օտար Թղթատարով ղրկուած 50 Ֆրանք
Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 5 ղրշ, երկու անգամի համար 2 ղրշ է. աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կը լինի։

ՄԱՍԻՍ
ԼՐԱԳԻՐ

30 Փարայ ՀԱՆԱՊԱԶՕՐԵԱՅ 30 Փարայ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՊԱՅՄԱՆՔ

Դուրս գնացած լրագրաց ճանրու ծախքը խմբագրութեան վրայ է։
Լրագրոյ վերաբերեալ Նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն խմբագիր—Յնօրէնին [illegible] Թիւ 31 Մասիսի գրասենեակը։
Յանձնուած ծախքը չվճարուած նամակ չընդունիր։
Չտպուած նամակ, յօդուած, ետ չեն տրուիր։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Հեռագրական. —Խառն. —Ազգային լուրեր. — Ազգային տեսութիւն, Օրուան խնդիր. — Լուրեր Կաւկասիայէն և Ռուսահայաստանէն.—Բարեկարգութիւն և դաստիարակութիւն. — Վիքթոր Հիւկօի կարծիքը Գեր. Խորէն Սրբազանի վրայ. — Արժանաւոր պատասխան.—Թղթակցութիւն ի Փոքր Ասիոյ։—Անկումն «Մանզումէի Էֆքեարի».—Հանգանակութիւն.— Ծանուցմունք.

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 3 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Այս առաւօտ հասած հեռագիրք

Թունուզ 14 դեկտ.

Կը հաստատուի թէ ապստամբաց գլուխներէն մին, Ալի-պէն-Խալիֆա, Տրիպոլիս ապաստանած է։

Մնացուն պահապան զօրախումբ մը պիտի գրաւէ Կաֆզա։

Պուքրէշ 14 դեկտ.

Ծերակոյտը 41 ի դէմ 35 ձայնով և առանց որ և է փոփոխութեան քուէարկեց արքունական ճառին պատասխանը։

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական հրամանաւ՝

Սեբաստիոյ նահանգին վճռաքննիչ ատենին ընդհանուր դատախազ անուանեցաւ՝ Ատանայի նահանգին վճռաքննիչ ատենին ընդհանուր դատախազ Ֆեհմի պէյ, իսկ Կ. Պոլսոյ Պատժական դատարանին հարցաքննիչ դատաւոր Սալիմ էֆէնտի Ատանա ղրկուեցաւ։

— Վեհ. Սուլթանը չորրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան շնորհեց կայսերական պալատան բժիշկ Խորկաքի Լամպիքի էֆէնտիին։

— Կըսուի թէ Անգլիացի արժեթերք Լոնտրայէն հեռագիր մ'ուղղելով առ Պ. Պուրք, գոհութիւն յայտներ են Բ. Դրան հետ եղած կարգադրութեան վրայ. հետեւաբար, Պ. Պուրքի ըրած վերապահութիւնն, որ Բ. Դրան դժգոհութիւն պատճառած էր, իւր նշանակութիւնը կորուսած լինելով, կայսերական հրամանագրին ելնելուն որ և է արգելք կամ դժուարութիւն չէ մնացած։

—Վագըլթ իւր այս աւուր քաղաքական տեսութեան մէջ ևս Հայկական խնդրոյն վրայ խօսելով, յայտնելէ ետքը թէ այդ նկատմամբ քանի օրէ ի վեր իւր հրատարակած խորհրդածութիւնք արդարասէր անձանց հաւանութեան արժանացած են, կը յարէ.

«Ամենէն աւելի կառավարութիւնը կը փափաքի Անատոլուի բարենորոգմանց գործադրութեան, բայց «Հայաստան» և «Հայ» անուամբ բան մը չկրնար ընել։

«Ցառաջդիմասէր և արդարակորով կառավարութեան առջև բոլոր հպատակք հաւասար են, և մեր քաղաքական աշխարհացոյց քարտէսին և քաղաքային վարչութեան մէջ «Հայաստան» մը չկա՛յ։

«Քանի մ'ապուշներ Հայոց Սրբազան Պատրիարքին հրաժարականը քաղաքական պատճառաց վրայ հիմնելու կը յամառին, բայց որովհետեւ Պատրիարքութիւնը կրօնային հանգամանք մը միայն ունի, կը կրկնենք թէ ո՛ և է քաղաքային հանգամանք չեմք ճանչնար Ս. Պատրիարքին վրայ»

Կը թուի թէ Վագըլթ, որ սուր հոտառութիւն ունի, բան մ'իմացած է, քանի օրէ ի վեր այսչափ եռանդեամբ պնդելու համար Հայոց վերաբերեալ գործոց վրայ։

—Պատերազմական տուգանաց յանձնախումբն երեքշաբթի օրը գումարեցաւ, բայց Օսմ. պատուիրակները չկրցին որոշ յայտարարութիւն մ'ընել տարեկան գումարին որոշ քանակութեան։ և անոր յատկանալիք հասութից նկատմամբ, այլ միայն ծանուցին թէ խնդիրը Նախարարաց խորհրդոյ քննութեան ներկայացած լինելով, իրենք ուրիշ բան չէին կրնար ընել, բայց միայն խոստանալ, որ տրուելիք որոշում մը Ռուս պատուիրակներուն հաղորդել։

— Եկվեճէն դեկտ. 8 Թուով Աղեքսանդրիա, և անտի դեկտ. 12 Թուով մայրաքաղաքիս Քարանթինայի տեսչութեան հաղորդեալ բժշկական տեղեկագիր մը կը ծանուցանէ թէ 3340 ուխտաւորաց վրայ տասն աւուր մէջ 21 հոգի քոլերայէն և 12 հոգի կասկածելի փորլուծութենէ մեռեր են։ Մէքքէէն եկած տեղեկութիւնք, որք մինչև Նոյ. 26 կը հասնին, կը ծանուցանեն թէ քոլէրան զօրաց մէջ միայն մնացած է. նախընթաց երեք աւուրց մէջ 19 հոգի բռնուեր և 7 մեռեր են. Ճիտտէէն եկած տեղեկութիւնք մինչև Նոյ. 28 կը հասնին. Հոն ալ քոլէրան զօրականաց մէջ միայն զոհեր կընէ։ Նոյ. 28ին օրն երեք զօրականք մեռեր են։

— Քամէնտոյի ժառանգաց Էվգաֆի պաշտօնատան դէմ բացած դատը նոր կերպարան մ'առացաւ։

Իտալիոյ դեսպանատան միջոցաւ Բ. Դրան տրուած տեղեկութեանց վրայ խնդիրը կայսերական հրամանագրով Պետական խորհրդոյ յանձնուեցաւ, որ ամեն բանէ առաջ պիտի քննէ այն անկանոնութիւնները, զորս Էվգաֆի պաշտօնատարներէն ոմանք գործած են յիշեալ անշարժ սեփականութեանց նկատմամբ, հակառակ այն կայսերական հրամանագրոց, որք ժամանակաւ տրուած են Քամէնտոյի ընտանեաց։ Հետեւաբար անկանոնութեանց հեղինակ եղող պաշտօնատարք գտնըւելով պիտի պատժուին նախ, և ապա դատարանն իւր գործը պիտի շարունակէ։

—Երէկուան Լէվընթ Հէրըլտ ցուցնելով կը ծանուցանէ թէ Պ. Ե. Ջաբրիֆի առողջութիւնը գոհացուցիչ վիճակի մէջ չէ, և մեծ մտահոգութիւն կը պատճառէ իւր գերդաստանին։

—Դանուբի եզերքէն եկած լուրերը կը ծանուցանեն թէ ձմեռը սաստիկ սկզբնաւորութիւն մ'ըրեր է յետոյ՝ մեծապէս մեղմացեր է այն կողմերն։ Ասկէց 8-10 օր առաջ տեղացած առատ ձիւներն հալեր անհետացեր են, և հետեւաբար Դանուբի նաւարկութիւնը դադրելու երկիւղներն առ այժմ փարատած են։

—Երկու շաբաթ առաջ, խմբագրական յօդուածի մը մէջ, քննելով այն խնդիրը թէ Ռուսական գրաւում մը գո՛նէ տնտեսական տեսակէտով կրնա՞յ մի մեծ բարւոքում բերել Հայոց վիճակին, կըյիշէինք ծանօթ իրողութիւն մը, թէ Ռուսիա իրեն դիմող Հայ գաղթականները չընդունիր, բայց ուրիշ քրիստոնեայ գաղթականներ սիրով կ'ընդունի։

Այժմ, Հելլենական դեսպանատան մէջէն կ'իմանամք թէ մօտերս Տրապիզոնի նահանգէն 500 Յոյն ընտանիքներ մերձակայ Ռուսական գաւառները գաղթելով, գրկաբաց ընդունուեր են տեղական իշխանութեանցմէ, որք իրենց անմիջական պէտքերն հոգալու համար՝ ամեն մէկ ընտանեաց 300ական րուպլի բաշխեր են։ Յիշեալ Յոյն ընտանիքներն ի սկզբան կը փափաքէին Թեսալիա գաղթել, բայց Հելլենական կառավարութիւնը չկրնալով փոխադրութեան միջոցներ տալ իրենց, Ռուսիա գաղթելու որոշում տուեր են, և յաջողութեամբ պըսակուեր է իրենց ձեռնարկը, մինչդեռ գիտեն ընթերցողք թէ ի՛նչ դէչ ընդունելութիւն գտած էին սակաւաթիւ Հայ գաղթականք, որք Հայաստանէն դուրս տեղ մ՝ Պաթում՝ գաղթած էին։

— Պուլկարիոյ գործակատար Պ. Պալապանոֆ Սօֆիա կ'երթայ, և Պուլկարական Մարիցա Թերթը կը ծանուցանէ թէ Պուլկարիա իւր Կ. Պոլսոյ գործակատարութիւնը պիտի փակէ — հաւանականաբար, համաձայնութիւն չգոյանալուն համար յարաբերական խնդրոյն վրայ։

— Հալէպէն կը ծանուցուի թէ ձմեռը խստութեամբ կը տիրէ հոն. կարինէն ալ նոյնը կը ծանուցուի։ Ցուրտը բացառիկ կերպիւ խիստ է եղեր ի Բարձր Հայս։

— Մայրաքաղաքիս Պարսից հիւպատոսը Թոյլ տուաւ Թէմպէքի վաճառող Պարսիկ խանութպաններուն որ իրենց խանութին վարձուն հարիւրին 30 քաղաքապետական տուրքը վճարեն մինչև որ Պարսից դեսպանատան և Օսմ. կառավարութեան միջև ծագած անհամաձայնութիւնը կարգադրի։

Այս պայմանաւ, Թէմպէքի վաճառող Պարսիկ խանութպանք իրենց խանութները բանալ սկսան։

—Շոգենաւական ընկերութիւնք քոլէրային պատճառաւ Ճիտտէէն ուխտաւոր բերել յանձն չառնլով, և Մահսուսէի ընկերութիւնն իմանալով որ 3500 ուխտաւորք այս պատճառաւ Ճիտտէ մնալու հարկադրեալ են, որոշեց Սէլանիկ շոգենաւը Ճիտտէ յուղարկել, որպէս զի յիշեալ ուխտաւորներն իրենց երկիրը փոխադրէ։

— Այա-Սօֆիայի գմբէթին ըսպառնալից վիճակը քննելու պաշտօն ունեցող յանձնախմբին անդամք երեքշաբթի օրը գումարեցան քաղաքապետական պաշտօնատունն ընդ նախագահութեամբ քաղաքապետ Վսեմ. Մազհար փաշայի, և Այա-Սօֆիա երթալով՝ չէնքին գըլխաւոր մասերն երկու ժամ քննեցին։ Յետոյ Էվգաֆի պաշտօնատունն երթալով՝ ի խորհուրդ նստան Էվգաֆի նախարար Վսեմ. Սուպհի փաշայի։ Անդ Վեհ. Սուլթանին ճարտարապետ Պալեան Վսեմ. Սարգիս Պէյի հանճարեղ խորհրդածութեանց շնորհիւ ճարտարապետները կրցին համաձայնիլ քանի մը գլխաւոր կէտերու վրայ, և որոշուեցաւ Պ. Ֆէրրարի անուն Իտալացի ճարտարապետին յանձնել, որպէս զի մանրամասն տեղեկագիր մը չինէ Այա-Սօֆիայի վիճակին վրայ, օժանդակ ունենալով քաղաքապետութեան ճարտարապետներէ մին։

—Երէկ, ամսական մը տրուեցաւ Բ. Դրան բարձրագոյն պաշտօնատարաց, այսօր ալ դիւանաց (գալէմ) ամսականները պիտի վճարուին, ի հաշիւ հոկտեմբեր ամսոյ։

—Խասսա զօրաց Միւշիր Րէուֆ փաշա հիւանդացած լինելով, տունէն դուրս չելներ։

—Քաղաքապետութիւնը կը ծանուցանէ թէ փողոցաց մաքրութեան համար առնուած տուրքը շատերու կարողութենէն վեր լինելով, այսուհետեւ 3 կարգ ի բաժնուած է, էսնաֆին կարողութեան համեմատ ամսական 15, 10 և 5 ղրուշ սահմանելով, էսնաֆի ատրիճանէն վար եղողներէ ալ, ըստ կարողութեան, մինչև 100 փարա միայն պիտի առնուի. Աղքատիկ տուներէ չպիտի առնուի, և ընդհանրապէս, փողոցն աղտեղութիւն թափող տուներէ 5 ղրուշէն մինչև 1 ղրուշ պիտի առնուի. փոքր ապարանքներէ (գօնաք) 10ական, իսկ մեծերէն 15 ղրուշ, ամիսը։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կը լսեմք թէ Ցունաց Բէրայի Սիլլօգոսին վերջին նստին մէջ երեւելի Յոյն գրագէտք ոմանք, լսած լինելով թէ Պիշիքթաշի Հայոց Արքեպիսկոպոսն (Խորէն Սրբազան) աշխարհաբար Հայերէնի թարգմանել սկսած է Հոմերոսի հրաշակերտներէն մին, յատկապէս գոհունակութիւն և ուրախակցութիւն յայտներ են ներկայ Հայ ունկընդրաց։

Ճէրիտէի Հավատիս իւր այս աւուր թուով Ս. Պատրիարք Հօր հրաժարականին վրայ խօսելով, կը պնդէ թէ Պատրիարք մը կրօնական գործոց վրայ միայն իրաւունք ունի, ուստի Անատօլուի բարենորոգմանց խնդիրը պէտք չէ՛ խառնուի հրաժարականի խնդրոյն հետ։ Հայ ժողովուրդը գոհ է եղեր Ներսէս Սրբազանէն. այս գոհութիւնն ալ միայն կրօնական նիւթոց վրայ կըրնայ լինիլ. բայց որովհետեւ ժողովուրդը գոհ է իրմէ, Ն. Սրբազնութիւն պէտք է շարունակէ իւր պաշտօնն. այս կէտ կառավարութեան միջամտութիւնը չկրնար հըրաւիրել։ Օսմանցւոց ալ կարծիքն այս է թէ, կըյարէ Ճէրիտէ, Պատրիարք մը, որ կըցած է իւր գործերն հաւնեցնել իւր ժողովրդեան, պարտի իւր պաշտօնը շարունակել։

Կարինէն գրուած նամակներ, Կարնոյ Սանասարեանց վարժարանի դասատու Պ. Պօղոս Դէլվիեան անուն ուսումնական երիտասարդին կաթուածահար ցաւալի մահը կը գուժեն։ Տարաբաղդ երիտասարդըն Արաբկիրցի էր, և իւր ուսումը նախ ի Պոլիս և յետոյ ի Գերմանիա ըրած էր, և իւր հմտութեամբըն ու փութաջանութեամբ, ինչպէս նաև իւր գրական աշխատութեամբք օգտակար ծառայութիւններ կը խոստանար ազգին։ Այս նըկատմամբ իւր տարաժամ մահն ըզգալի պակաս մը կը թողու ազգային կրթական մարմնոյն մէջ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐ

Կանխահաս լրոց և կարծեաց հակառակ, Բ. Դուռը չընդունիր Ս. Պատրիարք Հօր հրաժարականն։ Հիմակ որ մանրամասն տեղեկութիւններ կ'առնուին այն բանակցութեանց վրայ, որք տեղի ունեցած են ընդ մէջ Ն. Սրբազնութեան և դատական Նախարարին, կը հասկցուի թէ Վսեմ. Ճեվտէթ փաշա ջանացած է համոզել զՆերսէս Սրբազան ետ առնուլ իւր հրաժարական։ Եթէ սխալ չէ մեր իմացածը, Նախարարութեան կամքէն վեր կամք մը, նոյն ինքն Վեհ. Սուլթանը՝ փափաք յայտնած է որ չընդունուի Հայոց Պատրիարքին հրաժարականը։ Կը յիշուի թէ խընդիրը Նախարարութեան կողմէ Ն. Կ. Վեհափառութեան որոշման ներկայացուած էր, և եղած իրադէն Ճեվտէթ փաշայի կողմէ հաղորդուած է հրաժարեալ Պատրիարքին. Արդէն Բ. Դուռն ամեն կերպիւ փափաքելի կը համարէր որ Ամեն. Ներսէս Սրբազան շարունակէ իւր պաշտօն։ Ինչպէս Ճեվտէթ փաշա յիշեցուցած է Ն. Սրբազնութեան, [illegible] երեսփոխանական ժողովի միջոցաւ միահամուռ գոհութիւն յայտնած է Ն. Սրբազնութեան արդիւնաւէտ պաշտօնավարութենէն, և հետեւապէս կը պահանջէ որ չընդունուի մատուցեալ հրաժարականն։ Արդ, թէ և Կ. Պոլսոյ Պատրիարք մը Հայոց համար այլ և այլ նշանակութիւններ ունենայ, Բ. Դրան համար անոր միակ նշանակութիւնն է միջնորդ մը լինիլ յարաբերութեանց ընդ մէջ կառավարութեան և իւր Հայ հպատակաց, և երբ Ներսէս Սրբազանին անձն ու ընթացքն համակրութիւն և հաւանութիւն ևեթ գտած են իւր Հօտին կողմէ, Ն. Սրբազնութեան յաջորդելիք Պատրիարքը չկրնար անոր ընթացքին հակառակ ընթացք մը բռնել։ Այս տեսութեամբ, Բ. Դուռը նախամեծար համարած լինել կը թուի պահել հրաժարեալ Պատրիարքին անձնըւէր և ուշիմ ծառայութիւններն, որոց փորձառութիւնն ունի արդէն, քան թէ մի նոր Պատրիարք փորձել։ Ամեն պարագայի մէջ, Ճեվտէթ փաշա, յանուն Վեհ. Սուլթանին և յանուն Նախարարութեան, իմացուցած է Ամեն. Ներսէս Սրբազանին թէ իւր հրաժարական չէ՛ ընդունուած։

Բայց ասով խնդրոյն ելքը չէ՛ որոշուած ամենեւին։ Հրաժարականի խնդիրն առկախ կը մնայ միշտ։ Լսելէ յետոյ Վեհ. Սուլթանին իղձերն, որոյ առջև ամեն հըպատակ կը խոնարհի, Ամեն. Ներսէս Սրբազան բնականապէս յայտարարած է թէ ինք լիովին կը զգայ թէ ո՛րչափ մեծ պարտականութիւն ունի հնազանդելու Ն. Վեհափառութեան բացորոշ կամաց, որուն միշտ հնազանդած է։ Կը թուի սակայն թէ Ն. Սրբազնութեան հանրածանօթ հիւանդութիւնը ժամանակէ մ'ի վեր աւելի ծանրացեր է, և բժիշկներն իմացուցեր են իրեն թէ, առանց անձնական մեծ անպատեհութեան չկրնար այլ ևս հանրային գործովք զբաղիլ։

ցառաջ բերելով զայս տխուր պարագայ, Հրաժարեալ Պատրիարքն ամենայն ակնածութեամբ հանդերձ ըսեր է թէ ինք մի բացառիկ պարագայի մէջ կը գտնուի, և առողջական նկատումներ չեններեր որ այլ ևս Պատրիարքական պաշտօն վարէ, և աղաչեր է որ Ն. Վեհ. Սուլթանն ի նկատ առնելով զայս կէտ ևս, չմերժէ մատուցուած հրաժարականն։ Ի մի բան, Ամեն. Ներսէս Սրբազան, իւր որոշումը փոխելէ հեռի, նորէն պնդած է, և բանակցութիւնք աւելի քան չորս ժամ տեւելէ ետքը, յետաձգուած են դարձեալ։

Այս բանակցութեանց մեծագոյն մասը տեղի ունեցած են բնականաբար Հրաժարեալ Պատրիարքին պատճառաբանութեանց վրայ, որք թուով իննն են, և թէպէտ սերտ յարաբերութիւն ունենալ կը կարծուէին Հրաժարականին հետ, Ամեն. Ներսէս Սրբազան կը պնդէ թէ այնպէս չէ՛, ըստ որում՝ ինք կը հրաժարի հրաժարելու համար միայն, գուցէ նաև այններքին համոզմամբ թէ չկրնար գոհացուցիչ պատասխան ընդունիլ անոնց ամենուն նկատմամբ։ Ըստ վերջին տեղեկութեանց, Բ. Դուռն արդէն առանց մեծ դժուարութեան ճանչցած լինել կը թուի թէ, Ամեն. Ներսէս Սրբազանին դիտողութիւններն իրաւացի են մի քանի կէտերու մէջ։ Ն. Սրբազնութիւն բնականապէս կը ջանայ հաստատել թէ անոնք իրաւացի են ամեն կէտերու վրայ միանգամայն, և ասկէ յառաջ եկած է բանակցութեանց մի նոր յետաձգումն, ներկայացեալ խնդրոյ լիովին քննութիւնը կարելի ընելու համար։ Ամեն տեսակէտով, այդ քննութիւն շատ օգտակար է հարկաւ, ըստ որում, ինչպէս կըյուսանք վստահութեամբ, շատ թիւրիմացութիւններ փարատելու և շատ սխալ կարծիքներ ուղղելու պիտի կրնան ծառայել, —թիւրիմացութիւնք և թերիմացութիւնք, որք ազգային գործոց օրինաւոր ընթացքին ալ կը վնասեն։ Բոլոր Հայ ժողովուրդն, հետևապէս, դիւրըմբռնելի հետաքրքրութեամբ և մեծ անձկութեամբ կը դիտէ այս բանակցութեանց ելքն, յորս արդէն կը սիրէ տեսնել կայսերական բարեխնամ կառավարութեան անտարակուսելի փափաքը, գոհացում տալու իւր հաւատարիմ հպատակաց օրինաւոր խնդրուածոց։ Բ. Ք.

ԼՈՒՐԵՐ
ԿԱՒԿԱՍԻԱՑԷՆ
ԵՒ ՌՈՒՍԱՀԱՅԱՍՏԱՆԷՆ

(ՏՓՂԻՍԻ ՀԱՅ ԼՐԱԳՐԵՐԷՆ ՔԱՂՈՒԱԾ)

Նուխուց մեզ գրում են որ այդ քաղաքում յաճախ պատահում են գողութիւններ և այլ անկարգութիւններ։ Քաղաքի կարգապահութիւնը շատ թոյլ է։

Թիւրքաց Հայաստանից ստացված մասնաւոր նամակներից տեղեկանում ենք, որ Ադիլ-Ջէվազի և Խամուր-Բերդի կողմերը ճանապարհները խիստ վտանգաւոր են, աւազակութիւնների պատճառով։ Քիւրդերը բռնել են բոլոր անցքերը (կիրճերը) և կողոպտում են անցնողներին, այնպէս որ դէպի Ռուսահայաստան ճանապարհորդները ստիպված են անցնել Դիադինի և Բայազիդի վրայով։

Ախալքալաքից մեզ գրում են։ «Այստեղի գիւղերում տարածված են այժմ այլ և այլ տարափոխիկ ախտեր։ Հիւանդութեան տարածման սկզբնապատճառը ոմանք համարում են պարսկահպատակ և տաճկահպատակ բազմաթիւ Ասորի գերդաստանները, որոնք իրանց Հայ են ձևացնում, հասարակութիւնից աւելի հեշտութեամբ ողորմութիւն ստանալու համար։ Թէ քաղաքը և թէ գաւառիս գիւղերը լի են դրանցով։ Նրանց կեղտոտ ապրուստը, կեղտոտ զգեստները, անյարմար, խոնաւ բնակարանները, —այդ բոլորը նպաստում է հիւանդութիւնների տարածվելուն։ Բացի սորանից, այդ Ասորիները, իբրև թափառող խմբեր, մեծ արագութեամբ տեղից տեղ փոխվելով, աւելի էլ մեծ հեշտութեամբ տարածում են ժողովրդի մէջ զանազան ախտեր։ Հրաւիրում ենք պօլիցիայի ուշադրութիւն դարձնել այդ թափառականների վրայ։ Զարմանալի է որ այդ Ասորիների մեծ մասը յաղթանդամ զօրեղ մարդիկ են, բայց փորձեցէք նրանց աշխատեցնել, երկու անգամ աւելի փող էլ վճարելով, քան թէ այլ մշակներին, — Նրանք դարձեալ չեն համաձայնվի աշխատել, նախապատւելով անդադար մուրալ։»

«Բրօվինց Վէստնիկ» լրագրում տըպված է ներքին գործերի մինիստրութեան հրաման, որով Ռուսաստանում բնակվող «կարայիմ» անուանված ազանդին պատկանող հրէաները ճանաչվում են միացած բոլոր ռուս հպատակներին հաւասար իրաւունքներ ունեցող քաղաքացիներ։ Կարայիմները հրէաներ են, թէ ցեղով և թէ կրօնով, այսինքն հրէական ծագումից են և մովսիսական կրօնի են պատկանում. միայն չեն ընդունում «Թալմուդ» անուանված հրէական կրօնական գիրքը, այլ իրանց կրօնի հիմքը ճանաչում են միմիայն հին-կտակարանը։ Նրանց բազմաթիւ չեն Ռուսաստանում, շատ խաղաղասէր և աշխատող ժողովուրդ են. երբէք վաշխառութեամբ չեն պարապում, փողեր տոկոսով չեն տալիս, ոչ ոքին չեն հարստահարում և մեծ հակում ունեն դէպի տնտեսութիւնը և երկրագործութիւնը։

Բագուի մէջ արդէն ծրագրվել է մի պրօգրամա կազմելու «Շոգենաւական հայկական ընկերութիւն» անունով մի ակցիօնէրական ընկերութիւն շոգենաւեր գործածելու Կասպից ծովի վրայ, որ պիտի ունենայ 80 ակցիա, իւրաքանչիւրը 1000 րուբլի։ Այսօր, ինչպէս մեզ տեսանք, ստորագրութեան թուղթը մինչև 40 բաժին ստորագրված էին և 0/0 25ը տուած։ Մեզ շատ ուրախալի է տեսնել Բագուի մէջ մի այդպիսի ընկերութիւն, որ գլխաւորապէս բաղկացած է Հայ ինքնատարդ վաճառականներից. բայց դժբաղդաբար այդ 40 անձինքների մէջ մի երկուսը հազիւ թէ կան որ ծանօթ լինէին շոգենաւական գործին, միացածները մանիֆակտուրայի վաճառականներ են, գործակատարներ, և այլն։

Բագուից մեզ գրում են որ այս օրերս հասել է այդ քաղաքը Երուսաղէմի Հայոց վանքի մի վարդապետ, Մամբրէ անունով, յիշեալ վանքի անուամբ փողեր ժողովելու համար։

Նոյեմբերի 20ին լինելու է կենդանիների հովանաւորութեան Թիֆլիսի ընկերութեան ընդհանուր ժողովը։

Մեզ գրում են Նուխից. «Թուրքմենակ, ուսումնասէր և բազմահայ Նուխու ամբողջ վիճակի միակ հոգևոր ուսումնարանը այս տարի շատ անյաջող ուսուցչական խումբ ունի կազմած։ Ուսուցիչներից ոչ մինը իր ծանր պաշտօնին յարմար չէ, ոչ մէկը նրանցից ոչ մի բարեկարգ դպրոցի երեսը տեսած չէ. Դորա պատճառը հոգաբարձուներն են, որոնք հասարակաց շահը և օգուտը թողած, իրանց անձնական օգուտին են կամենում ծառայեցնել ուսումնարանը»

Լսում ենք որ այն օրից, երբ Արդուինի Հայ—կաթոլիկների եպիսկոպոսը ճանաչվել է կառավարութիւնից որպէս օրինական առաջնորդ Անդրկովկասեան և Կովկասեան Հայ-կաթոլիկների, այն օրից մեր Հայ-կաթօլիկները այլ և ս կախում չունեն Տիրասպօլի կաթօլիկ լատին եպիսկոպոսից, այլ կախված են մի միայն Արդուինի Հայ-կաթօլիկ առաջնորդից։ Դա շատ ուրախալի է, և այսուհետև մեր կաթօլիկ եղբայրները կարող են զարգանալ որպէս կաթօլիկ հայեր, առանց կորցնելու իրանց ազգութիւնը, իրանց մայրենի լեզուն իրանց եկեղեցական արարողութիւնների մէջ և իրանց դպրոցներում։

Ընթերցողները կարդալով երեկվայ հեռագիրը թէ մի մարդ ռեվոլվէր էր արձակել գեներալ Չերեվինի վրա, գուցէ չը գիտեն թէ ի՛նչ պաշտօն է վարում գեներալ Չերեվին։ Նա ներքին գործերի մինիստրի, կոմս Իգնատիեվի օգնական է և մի նոյն ժամանակ քաղաքական յանցաւորների գործերը քննող մասնաժողովի նախագահ է։ Նա նոր էր նշանակվել այդ պաշտօնի վրա և կարճ ժամանակում քննել և վճռել էր մօտ 300 քաղաքական յանցաւորների հին գործերից, այսինքն այդ գործերի ընդհանուր թւի մի չորրորդական մասը։ Ուրեմն նրա քննութեանը յանձնված քաղաքական յանցանքների գործերի ընդհանուր թիւը մօտ 1200 է։

Լուր կայ որ շուտով հիմնվելու է Ս. Պետերբուրգում մի նոր իգական արուեստագործական դպրոց, որի պրօգրամը Րիգա քաղաքի դպրոցի պրօգրամին համեմատ կը լինի։

Մեզ պատմում են որ գաւառներում շրջում են քահանաներ և աբեղաներ, Հայաստանի սովեալներին անունով փողեր ժողովելով Հայոց հասարակութեան մէջ, և հաւատացնելով ժողովրդին որ դրա համար կոնդակ ստացած ունեն Էջմիածնից։ Շրջողների մէջ անուանում են Շուշու գործակալ քահանայ տէր Մելքիսեդին։

Մեզ գրում են Վերին Ագուլիսից. "Հոկտեմբերի 22ին կատարվեցաւ տեղային օրիորդաց դպրոցի 14 տարվայ տարեդարձը. Ժողովուրդը լիքն էր դահլիճում, այնպէս որ կանգնելու տեղ չը կար։ Օրիորդներին նոյնպէս այնտեղ էին կանգնեցրած, թէև նրանց համար առանձին տեղ էր որոշված։ Հանդէսը չքեղ էր, բայց անկարգ։ Հոգաբարձուները, ինչպէս միշտ սովորութիւն ունեն, այս անգամ ևս հաշիւ չը ներկայացրին հասարակութեանը։ Երևանի Պ. Նահանգապետը այդ օրը շնորհ բերեց դպրոցը և գոհ մնաց դպրոցից։"

Թիֆլիսում հրատարակվող Ռուս շաբաթագրի մէջ կարդում ենք որ անձնասպան օրիորդ Սոֆիա Շատկովսկու հայրը, որ ծառայութենից հրաժարական տուած մայոր է, փաստաբան Եակուլօվի ձեռքով դանգատ է ներկայացրել դատարանին՝ այն երիտասարդի դէմ, որ գայթակղեցրեց իր աղջկան և պատճառ դարձաւ նրա անձնասպանութեան։

Մօսկվայից մեզ գրում է Լազարեան ճեմարանի ուսանողներից մէկը. "Ընթերցողներին յայտնի է որ այստեղ կազմված է մի մասնաժողով որ պէտք է պատրաստէ ճեմարանի համար Հայոց լեզուի և Հայոց պատմութեան ծրագիր, բայց զարմանալի է որ այս անգամ էլ դարձեալ մոռացութեան են տալիս Հայաստանի աշխարհագրութիւնը, որ իսկապէս ամենագլխաւոր առարկաներից մէկը պէտք է լինէր ճեմարանում։"

Վարդաշէն գիւղից մեզ հաղորդում են որ այդ տեղի Լուսաւորչական և Ցունդաւոր Ուտեացիներից մէջ դարձեալ ծագեր է երկպառակութիւն. Բայց այս անգամ յոյս կայ որ երկպառակութիւնը շուտ կը վերջանայ և վատ հետևանքներ չի ունենայ, որովհետև կուսակցութիւններից ոչ մինը չունի պարագլուխներ։

Վերին Ագուլիսից մեզ գրում են. "Արդէն իննն ամիս անցնում է, բայց տակաւին ոչ մի անգամ երեսփոխանական ժողով չէ կայացել մեր դպրոցների դրութիւնը քննելու համար։ Ասում են, որ դրա պատճառը հոգաբարձութիւնն է, որ չէ կամենում ենթարկվել ոչ ոքի կօնտրօլի, այլ ցանկանում է ինքնակամ գործել։"

ԲԱՐԵԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ
ԵՒ
ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ըստ Թէրճիմանը հաղիգամ լրագրին, կառավարութիւնը քիչ ատենէն նահանգաց կուսակալներուն պիտի հաղորդէ նոր հրահանգներ նկատմամբ բարեկարգութեանց։ Այս բարեկարգութիւնք պիտի ըլլան քաղաքային պաշտօնատարաց, ոստիկանութեան և դատարանաց վերակազմութեան, հասարակաց կրթութեան և հանրօգուտ շինութեանց նկատմամբ։

Վերջին տխուր պատերազմէն ժառանգութիւն մնացած խնդիրները գըրեթէ լուծուած են, և հիմա ճիշդ ժամանակն է ուշադրութիւն ընծայելու փոքուն Ասիոյ բարեկարգութեանց խնդրոյն։ Սակայն ժողովուրդը մեծամեծ յոյսեր տածելու չէ, և թէ՛ կառավարութիւնն և թէ՛ ժողովուրդը թող յիշեն որ դաստիարակութիւնն է կարեւոր տարր ճշմարիտ բարեկարգութեան։ Ինչպէս որ ազատութիւն և քաղաքակրթութիւն չեն կրնար միաբանիլ, նոյնպէս և ազատութիւն և բարւոք վարչութիւն հակառակ են իրարու։ Ամեն կառավարութիւն է գլխաւորապէս այն զոր կ'ընէ ժողովուրդը։ Կրնայ ճշմարտութեամբ ըսուիլ թէ որ և իցէ երկրի մը կառավարութիւնն չէ շատ աւելի աղէկ կամ շատ աւելի գէշ քան այն երկրին ժողովուրդը։ Ուստի և երկրի մը վարչութեան մէջ ճշմարիտ և միայնուն բարեկարգութիւն սկսելու է ժողովրդեան մտաւոր և բարոյական կըրթութեամբ։ Այսպիսի գործ մը չկրնար կատարուիլ յանկարծ, ժամանակի կարօտ է, բայց արդիւնքը միայնուն կ'ըլլայ։ Բարւոք վարչութեան մը համար պէտք են ուղիղ և լուսաւորեալ մարդիկ երկիրը կառավարելու։ Տարակոյս չկայ թէ այսպիսի մի քանի մարդիկ կրնան գտնուիլ Թուրքիոյ մէջ, բայց առ այժմ անկարելի է գտնել այնպիսի մարդիկ բաւական թուով։ Սակայն երկիրը կառավարելու համար աղէկ և լուսաւորեալ մարդիկ գտնուելէ ետքը պաշտօնատարաց շուրջը գտնուող մարդիկ ալ ըստ բաւականին լուսաւորեալ ըլլալու են անոնց ձեռնտու ըլլալու համար, ապա թէ ոչ՝ պաշտօնատարք չեն յաջողիր։ Նոյնպէս և երկրագործութեան, վաճառականութեան և արուեստից յառաջադիմութեան համար հարկ է որ ժողովուրդը բարոյապէս և մտաւորապէս կրթուի։ Արդ, մինչ Եւրոպական տէրութիւնք կը պահանջեն որ Պէրլինի դաշնագրութեան 61երորդ յօդուածը գործադրուի, մինչ Բ. Դուռը կը խորհի և կը պատրաստէ բարեկարգութեան միջոցներ, և մինչ ժողովուրդն ունի ամեն իրաւունք կենաց և ընչից ապահովութիւն պահանջելու կառավարութենէն, ամենքը միանգամայն գիտնալու են թէ կառավարութիւնը երբէք կարող պիտի չըլլայ կատարել միայնուն բարեկարգութիւններ, կամ հաստատել և պահպանել ուղիղ և իմաստուն վարչութիւն մինչև որ ժողովուրդը չդաստիարակուի մտաւորապէս այնչափ, որ գիտնայ ինչ որ ուղիղ է և պատշաճ, և չկրթուի բարոյապէս այնչափ, որ ինքնապատրաստ ըլլայ գործելու և ուրիշներէն պահանջելու ինչ որ ուղիղ և պատշաճ է։ (Ա.-ետ-բէր)

ՎԻԿԹՕՐ ՀԻՒԿՕԻ ԿԱՐԾԻՔԸ
ԳԵՐ. ԽՈՐԷՆ ՍՐԲԱԶԱՆԻ ՎՐԱՅ

Լուսինեան Գեր. Խորէն Սրբազանի քերթողական հանճարին վըրայ Վիքթօր Հիւկոյի տուած գովեստն հրատարակեցինք անցեալ հինգշաբթի աւուր Մասիսի մէջ, փարիզի Լէ Նիւ մեծ լրագրէն թարգմանելով։

Ուրիշ կարեւոր լրագիր մ'ալ, Լ'Էվէն մը փոքր նոյն նիւթոյն վրայ հետեւեալ յօդուածը կը հրատարակէ նոյեմբեր 26 թուով.

«ՎԻՔԹՕՐ ՀԻՒԿՕ ԵՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆ»

«Երեք օր առաջ՝ Իշխանն Գուիտոն տը Լուսինեան, որ սերեալ է ի թագաւորացն Կիպրոսի, ուղղած էր հետեւեալ նամակն առ Վիքթօր Հիւկօ.

Փարիզ, 23 Նոյեմբեր 1881.

«Ցոյժ սիրելի և հռչակաւոր քերթող.

«Իմ եղբայրս, Խորէն Արքեպիսկոպոս Լուսինեան, ձեր հաւատարիմ և անձնանուէր աշակերտն, որ միանգամայն ձեր վրայ հիացողներուն ամենէն եռանդուն է, ինծ հաճոյական պաշտօն կը տայ ձեզ նուիրելու այն Տաղերգութիւնն, որուն ձօնը հաճեցայք արդէն ընդունիլ։

«Քաջ գիտեմ որ դուք կը սիրէք զՀայաստան։

«Դուք յաճախ խօսած էք ինծ յուզեալ սրտիւ նորա վաղեմի փառացը, նորա տառապանացն և նորա ապագային վրայ։

«Ես համոզուած եմ որ պիտի սիրէք նաև զայս Տաղերգ, որ կը յիշեցնէ մեզ զայնս այնքան ճշմարտութեամբ և հայրենասիրութեամբ»։

«Ձերդ անձկալէտ
«ԳՈՒԻՏՕՆ ՏԸ ԼՈՒՍԻՆԵԱՆ»։

"Հետեւեալ օրը Վիքթօր Հիւկօ հացկերոյթ մը տուաւ ի պատիւ Լուսինեան իշխանին և իշխանուհւոյն։ Սեղանին վրայ՝ քերթողը խօսեցաւ սրտայորդ այն Տաղերգութեան վրայ, գովեստներ ըրաւ հեղինակին վրայ, ըսելով թէ Խորէն տը Լուսինեան Արքեպիսկոպոսն ազգային բանաստեղծ մ'է, և միանգամայն խորունկ քաղաքագէտ և երեւելի հայրենասէր մը, որ իւր բոլոր կեանքն Հայաստանի վերածնութեան նուիրած է"։

"Նորա Տաղերգն, — յաւելցուց Վիքթօր Հիւկօ, — արժանի է իւր անուանն և իւր ցեղին՝ բարձրութեամբ մտածութեանցն և իւր հայրենասիրական աւիւնով"։

"Ցնծալ դառնալով առ իշխանն Գուիտոն՝ խնդրեց որ իւր թարգմանը լինի. հարազատիւ քով, շնորհաւորէ զինքն և իրեն արտայայտէ որ՝ ինքը (Վիքթօր Հիւկօ) նորա ընթացքին իւր հաճութիւնը կը տայ, և սրտովն իրեն հետ է միշտ...."

"Նոյն երեկոյին՝ Ելումից նախարար Պ. Ալլէն-Թարժէ և իւր տիկինը, Պ. Լօքրուա և տիկինը, համառօտ ըսելով՝ Վիքթօր Հիւկոյի բոլոր հաւատարիմները կ'ողջունէին մեր մեծ քերթողն, որոյ խօսակցութիւնն արտաքոյ կերպիւ կը փայլէր աշխուժիւ և մտքի կորովով։

Փարիզի Ամերիկեան լրագիրն ալ (Թհէ Ամէրիքէն Րէճիսթըր) մի և նոյն օրը (26 նոյեմբեր) հետեւեալը կը հրատարակէ.

«Արքեպիսկոպոսն Խորէն տը Լուսինեան Հայաստանի վրայ Տաղերգ մը ձօնեց առ Վիքթօր Հիւկօ։ Սոյն քերթուածը կարդաց Վիքթօր Հիւկօ ակումբի մը մէջ, որուն ներկայ էին Հայեր, Ելումից նախարարը, Գուիտոն տը Լուսինեան Իշխանն, և այլ շատեր։

«Վիքթօր Հիւկօ ըսաւ թէ սոյն Տաղերգին մէջի ազնուական մտածութիւններն և հայրենասիրական եռանդըն արժանի են անուան Լուսինեան գերդաստանին՝ որ նշանաւոր տեղ մը բռնած է Գաղղիոյ և Կիպրոսի պատմութեան մէջ։

ԱՐԺԱՆԱՒՈՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆ

Պէշիքթաշ 2 դեկտ. 1881

Խմբագրապետ Տէր.

Իլիականին աշխարհաբար թարգմանութիւնը՝ հարկաւ տեղի պիտի տար գրագիտական դիտողութեանց, թարգմանիչը՝ թէ և մատենագրական ասպարէզին նորեկը չէ, սակայն պատրաստ է լսել դանոնք, երբ առաջարկուին լըջօրէն, առանց նախապաշարման, առանց մոլեռանդութեան, առանց անձնականութեանց, ու պատշաճից օրինաց տեղեակ, և Հայ և Յոյն լեզուաց քաջահմուտ քննադատներէ։

Սոյն պայմաններէն չատ հեռի է այն յօդուածը զոր Թէրճէմանը Էֆքեարի պէս լուրջ կարծուած թերթ մը կը զիջանի հիւրընկալել։ Սակայն մենք չենք կրնար զիջանիլ պատասխանելու այնպիսի անորակելի (էնքալիֆիապլ) գրութեան մը, որոյ ներքեւ՝ նո՛յն իսկ հեղինակն ամչցած է իր ստորագրութիւնը դնել։ ԽՈՐԷՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
Ի ՓՈՔՐ ԱՍԻԱՅ

(ՄԵՐ ՅԱՏՈՒԿ ԹՂԹԱԿՑԷՆ)

Զմիւռնիա, 28 Նոյ. 1881

Յորմէհետէ Ամեն. Ներսէս Ս. Պատրիարքի հրաժարման լուրն տարածուեցաւ, գաւառագլուխ քաղաքիս մէջ չատ կը խօսուի Ս. Պատրիարքի հրաժարման վրայ։ Բոլոր այս խօսակցութեանց եզրակացութիւնն առ այս միայն կը յանգի, ինչպէս մեք լաւ դիտեցինք, որ Ս. Պատրիարքն պէտք չ'է որ հրաժարի, քանզի ինչ որ սկսած է՝ անկատար մնացած է, ուստի այդ սկսած և անկատար մնացած գործերը լիովին ի գլուխ հանելու համար պարտաւոր է շարունակել իւր պաշտօնն։

Ս. Պատրիարքի հրաժարման խնդրէն զկնի՝ քաղաքիս մէջ խօսակցութեան նիւթ եղած է (կըրթասէր ընկերութեան) Նուագահանդէսի խնդիրն, որ բաւական պատճառ եղաւ մտքերու յուզման։ Սակայն ուրախ եմք լսելով, որ նոյն իսկ ընկերութիւնն նշմարելով այս մասին եղած հաւան և անհաւան զրոյցներն՝ ի բաց թողած է Նուագահանդէսի կատարումն, և բաւական համարած է իւր բաժանորդագրութեան խոնարհ դրամագլխով՝ իւր համեստ և սիրուն նպատակն իրագործելու աշխատիլ։ Շատ ուրախ ենք այս մասին, քանզի կը տեսնենք որ յիշեալ ընկերութեան բարեսուն անդամներն կը խորշին ցուցամոլութենէ, և այս մեծ պատիւ կը բերէ իրենց սեռին։

* * *

Գաւառիս աւազակախմբերն անհետելու և ջարդուելու վրայ են շնորհիւ աչալրջութեան գաւառական կառավարութեան։ Այս շաբթու երկու աւազակապետաց դըլուխներ եւս բերուեցան՝ Սէօքէի կողմերէն ի քաղաքս, որոց սպանման պարագաներն խիստ սոսկալի կը նկարագրեն։ Առաջ աւազակներն կը սպանէին, բայց չէին սպանուեր, զի ձերբակալելու միայն իրաւունք կար. իսկ այսօր կ'սպանուին և կը գլխատուին, և այս բացարձակ հըրամանն իսկ սարսափ կը պատճառէ աւազակաց հրոսակներուն, և տարակոյս չկայ, որ հետզհետէ բնաջինջ պիտի լինի աւազակութիւնն Այտընի կուսակալութեան մէջ, որոյ բնակիչք գրեթէ միշտ երկիւղի մէջ են։ Գլխատուած երկու գլուխներն խառխին առջև դըրուած են ի տես հասարակաց։

ԱՆԿԻՒՄՆ
«ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԷՖՔԵԱՐ»Ի

Ինկա՜ւ Մանզումէի Էֆքեար՝ Պարունակութեամբ, խմբագրութեամբ և կանոնաւորութեամբ, նիւթով և ոյժով, ինկա՜ւ փառաւորին թերթը։ Ժամանակէ մ'ի վեր բացայայտ էին փոզահաս անկման նշաններն, իսկ այժմ աղետալի պատահականութիւնն իրականութիւն դարձած լինել կը թուի։ Անոնց որք Մասիս ևեթ կը կարդան խորհուրդ կուտանք մի քանի օր շարունակաբար աչքէ անցունել Մանզումէի թերթերն, եթէ փորձով կ'ուզեն տեսնել ինչ որ հիմա կը լըսեն մեզմէ։

Ինկա՜ւ Մանզումէ. զուրկ խմբագըրական տեսութիւններէ, գաւառական ընտիր թղթակցութիւններէ և յաջող Օգնականէ մը, որ գո՛նէ լրոց կանոնաւոր հաւաքածոյով մը լցունէ իւր թերթ, Մանզումէ պարտաւորուած է այնպիսի նիւթերով զբաղեցնել իւր ընթերցողները, և սպառել անոնց համբերութիւնն, որ իւր թշնամեաց ծիծաղ, իսկ բարեկամաց ցաւ միայն կրնայ պատճառել։

Ցոյց մը բաւական եղած լինել կը թուի զՄանզումէ գժտեցնելու իւր բարեկամէ՝ Մասիսէն։ Ո՞վ պիտի մնասուի արդեօք. ո՞վ պիտի խայտառակուի գրական հրապարակին մէջ, երբ այս անգամ արհամարհոտ լռութեամբ մը չպատասխանելով, փորձենք կէտ առ կէտ մաքառիլ իրեն հետ։

* * *

Մանզումէի Էֆքեար իւր երեքշաբթի աւուր թուոյն Առաջին երեսին մէջ, Հեռագրական Լրոց անմիջապէս տակը, — ուր Մասիսի ընթերցողք սովորութիւն ունին օրուան քաղաքական կարևորագոյն լուրերը կարդալու, — հետևեալ ծիծաղելի հատուածները կը հրատարակէ. —

ԱԶԳԱՅԻՆ
ԻԽԹԱՐԱԹԸ ՄԻՒՀԻՄՄԷ

Տիւնքի Մասիստէ, Արտաքին Տեսութիւն սէրլէվհալը վէ Բ. Ք. իմզալը պէնտին սահիֆէ էֆէնտիյէ խալիսանէ իխթար իտէրիզ քի, Թէրճէմէ իթտիքլէրի(1) պէնտի մէզքիւրուն պաշգա մահէլլէրինտէ ազ չօգ մուվաֆֆագ օլամամըշլէր իսէ տէ, Մ. Ժիւլ Սիմոնուն Կօլուաւա «Պիւպիմ էֆքեարըմըզճա, սէրպէսթ (լիպէրալ) օլմայան պիր ճիւմհուրիյէթ, ճիւմհուրիյէթ տէյիլ տիր. մուհաֆազաքեար (գօնսէրվաթէօր) օլմայան պիր հիւքիւմէթ, հիւքիւմէթ տէյիլ տիր» տէյու իրատ իթտիկի մէդալը պիւսպիւթիւն զըտտը օլարագ, «լաքին, մուհաֆազաքեար օլմայան» վէ ղայրիհիմ տէյու թէրճիւմէ իտէրէք, պիր գուսուր իթմիշ օլտուղունտան (2), վէ էկէր պու գուսուր իւք տէֆա վագը օլմուշ օլսա, տամէնի ավի իկէ սէթր իտէր իտէք տէ, իշ պէօյլէ օլմադըղընտան (3), պիր տէ էմսալի հիչ կէօրիւլմէմիշ ղըյուլէ իլէ, «Ֆիլան Ֆիլան պէնտլէրիմիզի, Լէվանթ Հէրալտ պաշտան աշաղը գատար թէրճէմէ իթմիշ» տէյու, ղազէթամըզըն պաշընտա էյիւնէճէք եէրտէ (4), բէշ չին թէրճէմէ իթմէք վէ պիր աղ տա գըսսա եազմագ եօրընմայանի լաստէթէն թավսիյէ իտէրիզ (5)։

* * *

Բէզ իւ մէզքիւր ղազէթատա վագըթ վագըթ պէնտլէրի կէօրիւլէն Ն. Ճ. իմզալը պէնտ սահիֆէ էֆէնտիյէ տախի իխթար իտէրիզ քի, նէ լազըմ չունքի պուրատա պէնտլէր թէրճէմէ իտիլ տէ քընտինէ մալ իթմէք, «Նշան Ճիվանեան . . . ղազէթասընտա պու պէնտի թէրճէմէ իթմիշ տիր» տէյէ, տահա զիեատէ խալիսէթ վէ էմնիյէթ գազանմա՞ մը (6).

* * *

Մէզքիւր ղազէթանըն ճիւմլա իրթէյի նիւսխասընտա, Պէթլիստէն եազըլան պիր մէքթուպտա (7) «աշակէրտք 10 տարուան միջոցին, Հայերէնի, Տաճկերէնի, Գաղղիերէնի, բնագիտութեան, թուագիտութեան, բնական փիլիսոփայութեան (իւլ՝ քի պունլար ուսումնամբ) ևնն ի մէջ հօկտակեան +տէյէ առին» տէյիքտէն սօնրա, պիր հօկտակեան +տէյէ գա՞չ արշըն եախօտ գա՞չ մէթրօ օլտուղունու սէօյլէմէմիշ տիր. Մատամ քի, սըրըմըզտա հէր չէյ մաթեմաթիքական ճշդութիւն իլէ կիթմէքտէ տիր, պէնտի մէսրուտու եազան էֆէնտինին ուռնուտուլմաչ օլան չու ճիհէթիյնէ հալլինէ հիմմէթ պույուրմալարընը իխթիմաս իտէրիզ։

Զուբէքառ—Բեանց հուշակաւոր թըշնամին, այս կարծեցեալ թերութիւններ իւր սովորական անվեհեռութեամբ երևան հանելով և նշաւակելով, Մասիսին մեծ դաս մը տալ եռաց, երէկ ալ իւր առաջին էջը կը զարդարէ սա հատուածով, — նոյնչափ պանծալի.

---

(1).—Անամօթ զրպարտութիւն մը։ Մեր յօդուած թարգմանութի՞ւն է եղեր, ո՞ւր տեսեր է Մանզումէ անոր բնագիրն։ Եթէ վաս չէ՛, պատասխան կ'սպասենք իրմէ։ Խմբագրական Տեսութեան մը մէջ, կարելի է նշանաւոր նախարարաց և քաղաքագիտաց յայտարարութիւնները կամ խորհրդածութիւններն համառօտելով դնել, և ատոր մէջ բաւական արուեստ և օգտակարութիւն կայ. բայց անկէ հետևցնել թէ յօդուածն, իւր ամբողջութեամբ, թարգմանութիւն է, այնպիսի թշնամանք մ'է այս, որ ուրիշ կերպիւ չկըրնար բացատրուիլ, բայց եթէ չար նախանձով, առաջին նշան անկման։

(2).—Մեր երեքշաբթի աւուր Արտաքին Տեսութեան մէջ, սապէս կը բացատրէինք այն միտք զոր Պ. Ժիւլ Սիմոն յայտնած է Կօլուայի մէջ.

«Հանրապետութիւն մը, որ չէ ազատական, Հանրապետութիւն չէ՛, բայց կառավարութիւն մը, որ պահպանողական չէ, կառավարութիւն չէ՛։»

Ըստ Մանզումէի, սխալ է այս թարգմանութիւն, որովհետև պէտք է եղեր ըսել, (իւր Թուրքերէն թարգմանութեան համեմատ.)

«Հանրապետութիւն մը, որ չէ ազատական, Հանրապետութիւն չէ՛, Նմանապէս, կառավարութիւն մը, որ պահպանողական չէ, կառավարութիւն չէ՛։»

Որպէս կը տեսնուի, բազում աղմուկ վասն ոչնչի։ Վէճը կը դառնայ բայց և Նմանապէս շաղկապներու վրայ։ Եւ ուշադիր ընթերցողը պիտի դատէ թէ մեք սխա՞լ ըմբռնած ենք Կօլուայի Խմբագրապետին միտքը։ Պ. Ժիւլ Սիմոն կ'ըսէ ծայրայեղ հանրապետականաց թէ առանց ազատական լինելու, չեն կըրնար հանրապետական լինիլ, բայց որպէս զի կառավարութիւն մը կարենան կազմել, պարտաւոր են պահպանողական լինել։ Ա՛յս է միտքը զոր Պ. Ժ. Սիմոն կը բերգէ, և այդ միտք չատ որոշապէս կ'իմացուէր Մասիսի յօդուածէն։ Հակապատկեր մը կար Պ. Ժ. Սիմոնի երկու Նախադասութեանց միջև, զոր մեք «բայց» միտական-ով կը բացատրէինք. իսկ Մանզումէ, պարբերութեան երկու մասն իբրև դրական նախադասութիւններ նկատելով, կրնայ գրական շաղկապով մը կապել զանոնք։ Բայց ենել «սխա՛լ թարգմանութի՛ւն» գոչել Մասիսի դէմ, կը յիշեցնէ այն աշակերտի վիճակն, որ իւր վարժապետի սխալը գտած լինել կը կարծէ։ Ո՛վ խեղճութի՛ւն։

(3).—Է՛հ, եթէ վերինն (և վարինին) նման սխալներ են գործածնիս, հոգ ընելու տեղի չունինք։ Իբր վեց ամիս առաջ, այլ ոք եւս ուրիշ Թըրքախօս թերթի մը մէջ, մեր թարգմանութեանց կարծեցեալ սխալները գտնելու, և Ֆրանսերէնն դաս մը միայն առնելով անյայտ եղաւ։

Այդ տեղուա՞նքն իջանք, փա՛ննոսեան։

(4).—«Լրագրոյն ճակատն ինքզինք զովող չկա՛յ»։ Բայց պէտք էր Մասիսի ընթերցողաց իմացնել Անգլիական թերթին Մասիսէն թարգմանած մի քանի յօդուածներն ու թղթակցութիւններն, որովհետև ինչպէս այդ յօդուածք և թղթակցութիւնք աննշանակ չէին, Լևընդ Հէրըլտի արտատպումն ալ աննշանակ չէր կրնար լինիլ։

(5) —Մեք ալ կը յանձնարարենք Մանզումէի Էֆքեարին, որ փոխանակ լրագրական արուեստ դաս տալու մեզ, իւր թերթի մէջ կարգ կանոն և փոքր ի շատէ պարունակութեանց ընտրութիւն մտցնելու աշխատի։ Տ. Փանոսեան արդեօք անո՞ր համար այս տեսակ ոչնչաբանութեամբք կ'զբաղեցունէ զինք, որովհետև չկրցի կատարել իւր քանիցս կրկնած խոստումը, լաւ օգնական մը գտնելով և զրկելով իրեն։ Այլ ի՞նչ կարծեց, դիւրի՞ն բան էր լաւ օգնական մը գտնել։ Այո՛, 2–3 ամիս փնտռելէ ետև, կարելի է գտնել հատ մը, բայց ի՞նչպիսի օգնական. — Յարա՛լ մը . . .։

(6). —Յարգի Ն. Ճ. պարտաւոր չէ Մանզումէի Էֆքեարի անպիտան խորհուրդին հետևելու։ Գրագէտ մը, որ մի գիտական կամ արուեստական գիտ իւր յատուկ ոճով ու բացատրութեամբք քիչ շատ ընդլայնելով ընթերցողաց կը ներկայէ, հրատարակած յօդուածին հեղինակ կը լինի և ո՛չ թէ թարգմանիչ, թէ և մայր-գաղափարն այս կամ այն լրագրէն առած լինի։ Այսպէս կը վարուի ամբողջ փարիզեան մամուլը։

(7). —Շատ փնտռեցինք, և մեր շաբաթ աւուր թուոյն մէջ Բաղէշէն նամակ չգտանք։

ԱԶԳԱՅԻՆ
ԹԷՐՃԻՄԷ ՂԱԼԱԹԼԱՐԸ

Մասիս ղազէթասը միւթէմատի Թուրքճէ միւթէրճիմի էֆէնտիյէ, պէրայը թասհիհ, իխթար օլունուր քի, «էհլի թէզվիր» կեղծաւոր տիմէք օլմայըպ, պիր չէյին մանէասընը եանլըշ խըլահաթ վէրիպ, էվիրիպ չէվիրմէք իսթէյէն տիւպարէճի տիմէք տիր։ Պունտան պէյլէ, պունտան սօնրա, չու ղալէթը թասհիհ իլէ, հիչ տէյիլ իսէ, մէքէնայիչ տէսէ, պիր տէրճէ լուղէթին մանէասընը վէրմիշ օլուր (8)։

Թէքսարիֆ օլունուր քի, պիր էօլ թէճքիլ իթմիշ տէյու զաննը ու իտտաա օլունան Մասիսիմիզտէ, լիսանըն լէթաֆէթ վէ զէրաֆէթինի պիր թարաֆա գօյալըմ, տողրուսան տողրուեա պիր լուղէթին մանէասընը պիլէ պիլմէմէք կիպի թագսիրաթ հէր կիւն կէօրիւլիւեօր (9)։

Ի՞նչ անուն պէտք է տալ թերթի մը, որ իւր աչաց մէջ գտնուած գերանները չտեսնելով, փուշեր վար առնելու կը ձեռնարկէ այնպիսի աչքերէ, որք, հակառակ իւր չահախնդրական խթթթնաց, մինչև ցարդ բաւական սրատես եղած են կարելի եղած ուշադրութիւնն ընելու, որպէս զի թերթին լըջութեան դպչելիք սխալներ տեղի չունենան։ Ի՞նչ պէտք է մտածել Մանզումէի Էֆքեարի վրայ, որ այդպիսի խեղճ քննադատութիւններ ժողովրդեան առջև հանելու և 30 ակադ փարայի վաճառելու չամըչնար։ Մեք անգամ մը միայն կը տեսնենք այդ տխուր մրցման մէջ, և կը յայտարարենք թէ այսուհետև գործ չունինք անկեալ թերթի մը հետ։ Թո՛ղ միւս անկարի որ նախանձոտներուն քով երթայ Մանզումէ Էֆքեարն ալ, քանի որ ինք այնպէս կ'ուզէ, որտանց ցաւ յայտնելով իւր այս վիճակին վրայ։

Բ. Ք.

ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ
Ի ՆՊԱՍՏ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՍՈՎԵԱԼՑ

Ցանկ Նուիրատուաց ի Բաղէշ

Մեծ. Տեարք	Արծ. դահ.
Նազարէթ Քէչիչեան	120
Նուշ Բուգալեան	150
Յակոբ Արլահամեան	100
Սարգիս Ածէմեան	100
Մ, Խաչմանուկ Պասմաճեան	100
Սարգիս Մխճեան	100
Մուրատ Քէնտէրեան	100
Մ. Ղարիպճան Շոլիկեան	150
Մ. Աղաճան Պապօլեան	120
Սահակ Պետրոսեան	80
Յարութիւն Մխճեան	50
Տիգրան Պօրազանճեան	40
Մուրատ Մուրատեան	45
Մկրտիչ Փափազեան	40
Պետրոս Նաճարեան	60
Մ. Մկրտիչ Շոլիքեան	40
Ազարաք Պապաեան	60
Կարապետ Մխճեան	120
Մ. Ղարիպճան Գրիգորեան	100
» » Շապոյեան	100
Սիման Ջնկուրեան	80
Յակոբ Խզիզեան	60
Բարունակ Խէնչէրլեան	50
Յարութիւն Դապաղեան	60
Մուրատ Ջօզանեան	40
Յովհաննէս Խէնչէրեան	80
Կարապետ Երկանեան	100
Մարտիրոս Գույումճեան	50
Ալեքսան Էրմօյեան	40
Մովսէս Խնամիրեան	30
Գրիգոր Օղօյեան	40
Կարապետ Մ. Աստուատուրեան	20
Աւետիս Կակոսեան	20
Վարդան Սաֆարեան	20
Մանուկ Շոլիկեան	20
Եուսուֆ Սիւլէյմանեան	5
Գրիգոր Կիրակոսեան	10
Նազարէթ Կիւրճեան	10
Գրիգոր Մ. Աղաճանեան	5
Մովսէս Մ. Ղարիպճանեան	5
Յովսէփ Շահապպասեան	5
Սեթրաք Մխճեան	5
Մկրտիչ Փափազեան	5
Աւետիս Խաչմանուկեան	100

(8).—«Էհլի թէզվիր», կամ «էրպապը թէզվիր» կը նշանակէ «Փախի թէզվիր», և «փախի թէզվիր»ն է «միւզէվվիր»։ Արդ, մեք «կեղծաւոր» թարգմանած ենք «միւզէվվիր» բառը, կամ «միւզէվվիր» կ'ըսենք կեղծաւորներուն։ Նաև «միւզէվվիր» կ'ըսենք այս տեսակ խեղճ միջոցներով մեր թարգմանութեան սխալները գտնելու տենչացող յաչաղկոտ գրչակին։ — Իսկ «մեքենայիչ» բառը վերապահած ենք Վագըթի «էնթրիքաճը» բառին, ըստ որում «մեքենայութիւն» կը թարգմանուի «էնթրիքա»։

(9).—Ըսելը դիւրին է, պէտք է ապացուցանել, ո՛վ խղճալիդ Մանզումէ, և ամենախղճալիդ Յոխալ։ Բաղդատեցէք ձեր խմբագրած (°/·) թերթն այն թերթի հետ զոր քննադատելու կը համարձակիք և . . . չիկնեցէ՛ք։ Իսկ ժողովուրդը դիւրաւ պիտի հասկնայ այդ կո՛որդիլոսի արցունքներուն բուն չարժառիթն, որ վատ նախանձէ տարբեր բան մը չէ՛։

Բ. ՔԷՉԵԱՆ

Վերոյգրեալ (2635) արծաթ դահեկանի գումարն Բաղէշու մասնաժողովն նուիրատուներէ հանգանակած և կարօտելոց ի նպաստ արմտիք գնած ու բաշխած լինելով յանձնաժողովս իւր ելից և մտից հաշուոյն մէջ ըստ այնմ նշանակած է։

Հաշուակալ Գանձապետ
Գ. Յ. Յովհաննէսեան Աբէլ Կէօլէնկեան

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Ստամպոլ Մեծ չարշըն Վարախճը խանի վարի յարկը թիւ 2 սենեակը բնակեալ Տ. Ռուբէն Կիւմիւշկերտան պատիւ ունի ծանուցանել իւր բազմաթիւ բարեկամաց, թէ այս անգամ իւր գործակատարի ձեռօք ստացած է Անգլիայէն, Գաղղիայէն և Զուիցերայէն զանազան տեսակ ընտիր ոսկի, արծաթ և այլն գործածելի ժամացոյցներ, նաև վերջին նորաձև շղթաներ արանց և կանանց համար յատուկ գործածելի, գինքը խիստ չափաւոր և վստահելի. Նաև ուսանող երիտասարդաց և միջակ վիճակի տէր անձանց համար կը գտնուի Մէկ Օսմանեան ոսկիի ժամացոյցներ՝ երաշխաւորեալ մինչև տասն տարի։ Ուստի ժամացոյց պէտք ունեցող յարգելի անձինք կարող են դիմել յիշեալ սենեակն և ամենայն վստահութեամբ գնել առանց սակարկութեան։

ՎՐԻՊԱԿ

Սիլլօղոսի վերջին երեկոյթի նըկարագրութեանը մէջ, բանախօսին անունը տպագրական սխալմամբ "Բէրամէոս" հրատարակուած է փոխանակ "Բէրամեւս" ի։

ԳՐԱՏՈՒՆ
ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1805

ՄԵՐՃԱՆ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 57
ԱԺԱՆ ԳՐԵԱՆՔ

	Ղշ	Փր
Արուեստ նամակագրութեան	4	
Ադամ Եւայ	1	
Անբարեխառնութիւն Յ. Կրճիկեան		20
Անգութն Պետրոս	2	20
Ալվիր	1	20
Անիսօն Մարգարիտ	1	
Արկածք ազնիւ տղային	2	20
Առաջին Մրմունջ Այվազեանի	1	
Աշխարհագր. պատկերազարդ	3	
Ազգային առաջարկութիւն մը		10
Բառարան յատուկ անուանց	40	
Բրօքականտա		10
Բարիզ Մէջվէրէթի	1	
Բացատրութիւն եպիսկոպոսական ամուսնութեան		20
Բարի մարդէն չարին պատասխան	1	
Բնական խնամածութիւն կամ առաջնորդ մարց		20
Բամպակի մշակութիւն		20
Բառարան համառօտ Տաճկ. Հայ.	2	
Բառարան Հայ. Յոյն. Զօլագեան	15	
Բանադատ	2	
Գաղտնիք սիրահարայ Ա. Բ.	5	
Գեղեցկութիւնը պահելու և աւելցընելու արուեստ	5	
Գոլէրա		10
Դաշանց թղթին քննութիւնը Կ. Վ. Շահնազարեանէ	10	
Դժոխքէն փախած մարդը		20
Դիմառնութիւն ի չարչարանս Քրիստոսի	3	
Երեսուն երեք զարու միջոց		20
Եղուարդ վիպասանութիւն		20
Երգարան թատերական	3	
Երգեցողութիւն ի դէմս պատարագի		10
Երգք ի հանդէս օծման Մատթէոս կաթողիկոսի	1	
Զատիկ Պատ. Արևելեն. Վօլթէրի	6	
Զինորական օթևան	1	
Էլիզա	8	
Ընծայ. Դապաստճի վարդապետի	1	
Թէօհմէլի Վէհալի	3	

Թէսիրի իմլայ	3	
Թուրֆանտա Տիկին		20
Թէլէկրաֆ րիսալէսի	1	
Թիւրքճէ գօմէտիյա	2	20
Թէպսիտ ժ. Բասինի	2	20
Ժիւսմէն Լօմպառն հիքեայէսի	12	20
Ժպիտք և արտասուք Աճեմեանի	5	
Ի՞նչ է մեր թշուառութեան պատճառը		20
Լուսաւորեալ դար		20
Խորհուրդ գաղտնի ընկերութեց.	4	
Խնդիր Հայկական. Գաղղ. Հայ.	1	20
Խաթթը Հիւմայունըն սուրէթի	2	
Խօսակցութիւն ընտանեաց կառավարութեան վրայ	1	
Խօսակցութիւն չորս լեզուեան Յոյն. Գաղղ. Անգղ. Տաճ.	4	
Ծաղկաքաղ հատուածք կաթողիկեայց	1	
Կէրտանլըք հիքեայէսի	2	
Կիլիկեանըն չսրարը վէ սէֆալէթի	1	
Կիլիկիա 1863 տարւոյ	5	
Կիւլիւնեա քէնարի կէօրիւնմէնէրէք հէր քէչի կէօրէն պիր գըզ	8	20
Կանժի մարքիզուհին	1	20
Կիյեօմ թէլ ողբերգութիւն	2	
Կանոն քաղաքավարութեան	3	
Կաղանդի ընծայ երգք		20
Հաւաքածոյ հայկակն. ասացուածոց	2	
Հէմ ավճը հէմ ճանպազ հէմ ճինվիզ Մէրիսթօփէլ		20
Հասունեան քաղաքականութիւն	6	
Հրաւէր սիրոյ	1	
Հերքումն կարծեաց գնալըյն Ս. Պետրոսի ի Հռոմ	1	
Ցիսնակ առակք Ա. Բ.	8	
Հայելի գործոց Տիգրանեան Մկըրտիչ վարդապետի	1	
Ճշգա գանուննամէսի	3	
Ճառ ժիւլ Սիմոնի	1	
Միքրօ Մեղաս	1	20
Մատուռն Գօմականն Ա. Տիւմայի	5	
Յայտնութիւնք ծածկեցելոց կամ պատմութիւն թագուն գիտութեանց		20
Յուլիանէ Գօմալա և Պօղ Վերգինէ թատր.	3	
Ներքին համոզումն		20
Շարականք Աւագ շաբաթու	1	20
Ջորս օրիորդք թատր.	2	20
Պատասխանի Մ. Աղաբէկեանի տեղեկագրոյն	2	
Պատասխանի կարեւոր հարցմանն Բրիտանական դեսպանին	1	20
Պօնաքարթ թարիխի	2	
Պալիչէօ թատերգ.	1	
Պատմ. Ս. Գրոց. տպեալ ի Կալկաթա	4	
Պատմ. Հայոց Պէրպէրեան	12	
Սիպիլ կամ Ծաղկաքաղ առածոց	1	20
Սէֆիլ զէվճէ	4	
Սահմանադրական ճշմարտութիւնք	1	
Սահմանադրութիւն և ճակատամարտ Գաջախ և Բոււսխա		20
Վէքֆիլտի երից Կալկաթա	8	
Վիճակահան և Երազահան. Ա. և Բ. հատորք	5	
Վիճակահանութեամբ ամուսնութն.		20
Վահագն բանաստեղծութիւն Աճէմեանի	2	20
Վէճ Յ և Ջ տառից		20
Դատաքննութն. դատաքննութեց.	1	
Տղայ կրթելու վրայ ճառ		20
Տաճար Մուսայից		20
Րիսալէյի փօթօկրաֆ	2	
Րումճա վէ Թիւրքճէ լուղէթ		20
Փոքր քաղաքոց մեծ սիրտ մարդիկը	2	
Փափասլար հիքեայէսի		20
Քիմիական սկզբունք	8	
Քերականութիւն Յուն. Հայ.	5	
Քրիստոնէական փէշտիմալճեան		20
Քերթուած Լամառթինայ առ Կիանթըրին իւր	1	20
Քերականութիւն Տէրոյէնց	1	20
Օն ալթընճը Լուի	2	
Ֆարիս վէ Վիեննա հիքեայէսի	5	
Ֆիլոնին	2	20
Ֆալճըլըք	2	
Երկասիրութիւնք երկուց ընկերաց	2	
Լէօ կամ աֆիոն ծխողի մը սէրը	4	

Կը գտնուին նաև դպրոցական, եկեղեցական պատմական, թատերական և նուէրի համար փառակազմ գրեանք։

ՎՐԻՊԱԿ. — Մանզումէի էֆքեարի վրայ գրուած այս աւուր յօդուածին մէջ, «արտանց ցաւ յայտնելով իւր այս վիճակի վրայ» խօսքը պէտք է կարդալ վերջընթեր տունին «հետ» բառէն ետքը։

ՏԷՄԻՐՃԻԱՓՈՒԼԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ

ԾԽԱԽՈՏԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

ի Պօլիս Պալըգ Բազար 165

Պատիւ ունիմք ծանուցանել մայրաքաղաքիս և գաւառաց ժողովրդեան թէ՝ մեր ծխախոտի Պոլսոյ գործարանն և վաճառատունն այժմ փոխադրած եմք ի Պալըգբազար թիւ 165 եաղճըլար փողոցի դէմ։

Մեր ծխախոտներն, որ արդէն մեծ ընդունելութիւն գտած են ամեն տեղ, այս անգամ զգուշութիւն չպիտի խնայեմք տեսակներն աւելի եւս ազնուացնելու և գիներն միշտ չափաւոր պահելու, որոց սուտնութեանը փորձով պիտի վկայեն ազնիւ յաճախորդք և յանձնարարողք։

ՏԷՄԻՐՃԻԱՓՈՒԼԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ
Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ
Կ. ՊՈԼԻՍ ՃԷՆԱԼ ՊԷՑ ԽԱՆ

Լրագիրս ամեն օր կը հրատարակուի՝ բաց 'ի կիրակի և տօն օրերէ։

Բաժանորդագրութեան տեղն է Կ. Պոլիս, Պաղճէ-Գաբու Ճէլալ պէյ խան թիւ 31 Մասիսի խմբագրատունը։ Իսկ գաւառաց մէջ հետևեալ հոգաբարձուաց գրասենեակները.

ԿԱՐԻՆ. Յօհաննէս էֆ. Տ. Մելքիսեդեկեան.
ԵՐԶՆԿԱ. Յ. Շաւարշ էֆ.
ՍԵԲԱՍՏԻԱ. Երանոս էֆ. Սթամպոլեան.
ՍԱՄՍՈՒՆ. Եդուարդ էֆ. Մուրատեան
ԿԻՐԱՍՈՒՆ. Գ. էֆ. Խ. Մազմանեան.
ՌՈՍՏՈՒՔՕ, Արժ. Տ. Արիստակէս աւագ քահանայ Ֆէսլեան.
ԶՄԻՒՌՆԻԱ. Աբրահամ էֆ. Պէրգամալեան.
ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Խորով էֆ. Էսկիճեան.
ՏՐԱՊԻԶՈՆ. Ս. Էթմէքճեան էֆ
ՍԻՆՕՊ. Գէորգ էֆ. Նազարեան.
ՔԱՐԲԵՐԴ և ՏԷՐՍԻՄ. Կիրակոս էֆ. Ա. Ղազանճեան.
ՄՈՒՇ. Արմենակ էֆ. Խանդաղեանց.
ՎԱՆ. Պետրոս » Գաբամաճեան.
ԲԵՐԻԱ. Սեդրակ » Խարաճեան.
ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏ. Թովմաս էֆ. Թաշճեան.
ԵԴԵՍԻԱ. Գէորգ էֆ. Կ. Ոսկերչեան
ՖՕՔՇԱՆ. Ֆէրհատ » Ս. Ֆէրհատեան.
ՏՓԽԻՍ. Պ. Նիկողայոս Տ. Ղևոնդեան.
ԿԱԼԿԱԹԱ. Պետրոս էֆ. Հէքիմեան։

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԻՒՆ

NORTH BRITICH AND MERCANTILE Insurance company ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԸՐՔԸՆԹԷՅԼ Լոնտրայի և Էտինպուրկի ապահովութեան ընկերութիւն Անգլ. Լիր.		NORTHERN Assurance company ՆՕՐԹՀԸՐՆ Լոնտրայի և Էպէրտինի ապահովութեան ընկերութիւն Անգլ. Լիր.	
Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ	2,000,000	Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ	3,000,000
Վճարեալ դրամգլուխ 450,000		Վճարեալ դրամգլուխ 150,000	
Պահեստի դրամ հըրդեհի ճիւղէն գոյացեալ	1,156,690–1,606,690	Պահեստի դրամ հըրդեհի ճիւղէն գոյացեալ	380,000–530,000
1878ին զուտ հասոյթը	976,119	Զուտ հասոյթ 1878ի	351,000

Սորագրեալք իրենց բազմաթիւ յաճախորդաց և այս քաղաքիս ընդհանուր հասարակութեան կը ծանուցանեն թէ իրենք վերոյիշեալ երկու ընկերութեանց միացեալ գործակատար ընտրուած ըլլալով, այնպիսի դրութեան մը մէջ կը գտնուին, որով հրդեհի դէմ ապահովութեան մեծ դիւրութիւններ կը մատուցանեն։

Ապահովութեանց կարգադրութիւնները կը բաղկանան երկու ընկերութեանց մէջ համեմատական բաժանումէ մը, և այսպէս ապահովութեան և դիւրութեան աւելնալովն՝ Ընկերութիւնս ալ կրնայ աւելի մեծագումար ապահովութիւն բըռնողներու խնքլիք ներկայացնել։

Գրեթէ ամեն կարգի վտանգաւոր ապահովութիւնք կրնան ընդունուիլ, ինչպէս Բերայի, Ղալաթիոյ և Պօլսոյ մէջ, նոյնպէս մօտակայ քաղաքները, գիւղերն և գաւառները։

MARITIME

Insurance Cie limited of Liverpool

Capital Lt. 500,000

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

Ծովային ապահովութեան ընկերութիւն

Դրամագլուխ 500,000 Անգլ. լիրա

Սորագրեալք, շոգենաւերը, առագաստանաւերն և անոնց մէջի վաճառքներն ու կարասիները խիստ օգտակար պայմաններով ապահովելու իշխանութիւն ստացած են ընկերութեան կողմէ։

Գիներուն և այլոց վրայ տեղեկութիւն ստանալ ուզողք պէտք է դիմեն Ղալաթիա Ք. միսիօն խանի անկիւնը՝ երկաթէ կամուրջին վրայ նայող սենեակն առ

և Տնօրէն ամեն գործառնութեանց	Գործակատարն յիշեալ Ընկերութեանց
ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ	ՃՕՀՆ ՐԱՈՒԼ

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա 3 դեկտ.

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ

(Օսմ. ոսկին 100 ղրուշի հաշուով)

Լոնտրա 3 ամիս, ղր. 110 1/8	առ	Անգլ. լիր
փարիզ 3 : Ֆր. 22 95	առ	— Օսմ. լիր

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Օսմ. քօնս. գոցուեցալ		15,28
բացուեցալ		15,17
կէս օրին		15,19
		Անգլ. լիր
Սօսիէթէ ժէնէրալ 6 0/0		5,10
» Օթօման		4,10
Կ. Պոլսոյ Պանքան		11,10
Քրէտի ժէնէրալ 6 0/0 Օսմ. լիր		7,—
փոխ. 1863 (Մուրթոն) 6 0/0	Ֆր.	96,
» 1865 » 6 0/0		88,—
» 1869 (Բինար) 6 0/0		80,
» 1872 (Պօն տիւ Թրէզօր)		26,25
» 1873 (Բինար) 6 0/0		75,—
Րումէլիի երկաթուղի		61,50
Լաւրիում		150,
Թրամուայ	Օսմ. լիր	375,
Թղթադրամ	»	940
Չէվալէսիզ		
Տէքօր	——	—

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

(Օսմ. ոսկին 100 ղրշէն) Ղրշ.

Անգղիական ոսկի	110	8
Գաղղիական »	87	35
Բօլ	89	35
Գրիմից	51	30
Գառայոն թուղթ 8 րուբլի 60 գրիք		
» արծաթ (Նոր)	90	30
Մէճիտիէի տարբերութիւն	7	32
Վեցնոց	126	
Հինգնոց	209	30
Հինգնոց (անկէտ)	184	
Մէթալիք	205	
Պղինձ	610	

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտրա 14 դեկտ.

Անգլ. քօնս.	99 7/16
Օսմ. »	14 1/8
փոխ. 1865	17 1/2
» 1869	15 3/4
» 1871	72 3/4
» 1872	27
» 1873	14 5/8
» 1877	87 3/4
Պանք Օթօման	21 3/8
Ռուս. փոխ. 73ի	87 3/4
Եգիպտ. միացեալ	72 5/8
» արտօնաւոր	92 1/2
Տայրա Սանիէ	72 1/4
Փոխ. Ռօչիլտ	91 34
փոխնկագիր փարիզի վրայ	

——

Փարիզ 14 դեկտ.

Գաղղ. քօնս. 5 0/0	115·80
» » 3 0/0	85,85
Օսմ. քօնս.	14,45
փոխ. 1865	Ֆր. 88
» 1869	
» 1873	75,
Օսմ. Երկաթուղի	64,
Պանք Օթօման	787,50
Քրէտի Լիօնէ	920,
Ռուս. փոխ. 5 0/0 (1877)	93
» » Արևելեան	59 75
Իտալ. քօնս.	91
Եգիպտ. միացեալ	364 37 1/2
փոխնկագիր Լոնտ. վրայ	25 23

——

Վիեննա 14 դեկտ.

Փոխ. Լոնտրայի վրայ	119,10
Րումէլիի երկաթուղի	29,

——

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

1881 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ՄԻՆՉԵՒ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 31

ԲՈՍՓՈՐԷՆ ԻՋՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Եւրոպական եզերք

Ժամ		Թիւ
2 30	Սէնիմահալլէէն Մէգարպուրնու, Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա. Եէնիքէ։ (Սէնիգիւղի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի և ժամ 2 Յին պիտի մեկնի.)	33
3	Եէնիքէօյ. Իսթինեա. Էմիրկ. Պօյաճըքէօյ. Ռ. Հիսար. Պէպէք. Արնաւուտգիւղի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի։	19
3 30	Ռ. և Ա. Գավաք Սէնիմահալլէ Մէգարպ. Պէօյիւքտէրէ. Թարապ. Սէնիք. (Ուրբ. օրերը Իսթէն. Էմիրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար, Պէպէք։)	20
4 30	Եէնիքէօյ Իսթէն. Էմիրկ. Պօյաճըքէօյ, Ռ. Հիսար, Պէպէք։ (Բացի ուրբաթէ։)	22
5	Սէնիմահ. Մէգպ. Պէօյիւքտ. Թարպ. Սէնիք. Իսթէն. Էմիրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար, Պէպէք, Արնավ. Գուր. Օրթաք. Պէշիկ.	28
6 15	Սէնիմահալլէ. Պէօյիւքտ. Թարապիա. Պէյքօզ. Բաշպ. Սէնիք. Էմիրկ. Գանլըճա. Ռ. և Ա. Հիսար. Գանտ. Արնվուտքէօյ, Չէնկէլք. Պէյլէր. Օրթաքէօյ, Գուզկունճուք. Պէշիկթաշ. Իսկիւտար։	2
8	Ա. և Ռ. Գավաք. Սէնիմահալլէ. Մէգարպուրնու. Պէօյիւքտէրէ Թարապիա. Պէյքօզ. Եէնիքէօյ. Էմիրկէն. Պօյաճըքէօյ. Ռ. Հիսար, Պէպէք, Անաւուտքէօյ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ. (Ուրբաթ օրերը Իսթինեա։)	20
10	Մէգարպուրնուէն Պէօյիւքտէրէ. Թարապիա. Եէնիքէօյ, Էմիրկէն, Ռ. Հիսար Արնավուտքէօյ. Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ։	22

Ասիական եզերք

Ժամ		Թիւ
2 25	Պէպէք, Արնավ. Գուր. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ։	28
3	Արնավուտքէօյ, Գուրուչէշմէ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ։	2
3 35	Պէպէք, Արնավուտքէօյ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկթաշ. Գապաթաշ։	25
4 15	Արնավուտքէօյ. Գուրուչ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ.	33
5 5	Պէպէք, Արնավ. Գուր. Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ։ Գապաթաշ.	19
10 45	Ռ. Հիսարէն ուղղակի կամուրջ։	19
11 15	Պէպէքէն » »	21

Ասիական եզերք

Ժամ		Թիւ
2 30	Արնավուտքէօյ. Վանիքէօյ. Չէնկէլքէօյ. Պէյլէրպէյ. Գուզկունճուք. Գապաթաշ։	22
3	Պէյքօզ, Բաշպահճէ, Ռ. Փ. մահ. Գանլըճա, Ա. Հիսար, Գանտիլլի։ Ժամ 3,35ին Գանտ. շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի.—Ուրբ. օրերը Վանիքէօյ, Չէնկէլքէօյ, Պէյլէրպէյ, Գուզկ։	23
3 35	Արնավ. Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիկթաշ։—Բացի ուրբաթէ։	21
4	Պէօյիւքտ. Թարպ. Պէյքօզ, Բաշպահճէ. Գանլըճա. Ա. Հիսար, Գանտ.—Ժամ 5ին Գանտիլլի շոգենաւին պիտի հաղորդակցի։ (Ուրբ. օրերը Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիկթաշ.)	17
5	Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Իւսկ.—Բացի ուրբաթէ։	23
5 45	Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. (Բացի ուրբաթէ։)	21
8 30	Էմիրկէն, Գանլ. Ռ. Ա. Հիսար, Գանտիլլի. Արնավ. Չէնկէլ. Պէյլէրպէյ. Օրթաք. Գուզկունճ Պէշիկ. Իւսկիւտար։	25
10 30	Վանիք. Չէնկ. —Բացի ուրբաթէ։	28

ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԵԼՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Եւրոպական եզերք

Ժամ		Թիւ
4	Գապաթաշ. Իւսկիւտար Պէշիկթաշ. Գուզկունճուք. Օրթաք. Պէյլ. Չէնկ. Արնվ. Գանտ. Ա. և Ռ. Հիսար, Գանլճ. Էմիրկէն, Սէնիք. Բաշպ. Պէյքօզ Թարապ. Պէօյիւք. Սէնիմահ։	2
3 15	Պէշիկ. Օրթաքէօյ, Արնավ. Պէպէք, Ռ. Հիսար, Էմիրկէն, Սէնիք. Թարապ. Պէօյիւքտէրէ, Սէնիմահ.	28
5 30	Գապ. Պէշիկ. Օրթաք. Գուրուչէշմէ. Արնավ. Պէպէք. Ռ. Հիսար, Պօյաճ. Էմիրկէն. Իսթէն. Սէնիք. Պէյքօզ, Թար. Պէօյիք. Մէգարպ. Սէնիմահալլէ. Գավագլար։	20
6 45	Իւսկ. Պէշիկթաշ. Գուզկունճուք. Օրթաքէօյ. Պէյլէրպէյ. Չէնկէլքէօյ, Արնավուտքէօյ, Գանտ. Ռ. Հիսար. Գանլ. Էմիրկ.	25
8 15	Պէշիկ. Օրթաք. Արնավուտք. Պէպէք, Ռ. Հիսար, Էմիրկէն, Սէնիք. Թարապեա. Պէօյիւքտէրէ, Մէգարպուրնու.	22
10 30	Ռ. Հիսար, Պօյաճ. Էմիրկ. Իսթէն. Սէնիք. Թարպ. Պէօյիւքտ. Մէգ. Սէնիմահ։	33
11 15	Սէնիք. Թարպ. Պէօյիւքտ. Մէգարպ. Սէնիմահ։	20
11 35	Պէպէք, Ռ. Հիսար, Պօյաճ. Էմիրկ Իսթէն. Սէնիքէօյ։	19

Ասիական եզր

Ժամ		Թիւ
3 45	Ուղղակի Արնավ.	33
4 15	Պէշիք. Օրթաք. Գուր. Արնավուտքէօյ, Պէպէք։	19
10	Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուր. Արնավ. Պէպէք, Ռ. Հիսար — Վոսփորի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի ի Ռ. Հիսար։	19
10 30	Պէշիկթաշ. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավուտ. Պէպէք։ (Բաց ի ուրբաթէ։)	21
11 15	Գապ. Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք։ (Ուրբ. օրերը ժամ 11ին.)— Սէնիքէօյի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի ի Պէպէք։	28
11 40	Պէշիկ. Օրթաք. Գուրչ. Արնավ.	22
12	Պէշիկթաշ. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ։	21

Ասիական եզերք

Ժամ		Թիւ
3 30	Գուզկ. Չէնկ. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Սէնիք. — Բացի ուրբաթէ։	22
4	Իւսկիւտ, Գուզկ. Պէյլ. Գանտիլլի։ — Բացի ուրբաթէ։	23
5	Իւսկ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկէլք. Վանիք. — Բացի ուրբաթէ։	21
9 45	Գապաթ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. (Գավաքի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի։)	23
10 15	Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլճ. Բաշպ. Պէյքօզ, Մէգարպ. Գավաք։	17
10 55	Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Արնվ.—Բացի ուրբաթէ. (Պէյքօզի շոգենաւին պիտի հաղորդակցի ի Գանտիլլի։)	2
11 20	Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլճ. Ռ. փաշա մահ. Բաշպ. Պէյքօզ։—Ուրբաթ ժամ 11ին Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկ. Վանիք. հանդիպելով.)	23
11 40	Գապաթ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Պէպէք.	25